

Studiegids tweejarige masterroute Remonstrants Seminarium

Bert Dicou, Christa Anbeek en Elza Kuyk

periode 2021-2022 versie 13 juli 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Beroepsprofiel, missie en visie Arminius Instituut	3
2. Eindtermen, doelstelling en competenties	4
3. Globale opzet van het studieprogramma 2020-2021	6
4. Wijzigingen en overgangsregelingen t.o.v. curriculum 2019-2020	8
5. Modulebeschrijvingen	
5.1 Bijbel Basis (extra-curriculair)	8
5.2 Remonstrantica	10
5.3 Pastoraat in Vrijzinnig Perspectief	12
5.4 Praktische Ecclesiologie	15
5.5 Liturgie	16
5.6 Kwetsbaarheid en dialogen	18
5.7 Bijbel en Homiletiek	21
5.8 Stage	23
5.9 Proponentsscriptie	23
6. Seminariumbijeenkomsten	25
7. Proponentsexamen	26
8. Extra-curriculaire cursus: religieus humanisme	28
9. Voorwaarden en kosten	29

De tweejarige masterroute bestaat uit een eenjarige master Spiritual Care van de Faculteit voor Religie en Theologie van de Vrije Universiteit (waarvoor vrijstelling soms mogelijk is op basis van een reeds met goed gevolg afgelegde overeenkomstige studie, vast te stellen door het seminarium).

Deze studiegids beschrijft de vereisten en programma van het twee studiejaar van deze route. De route is toegankelijk voor wie door het College van Curatoren tot de opleiding is toegelaten.

Voorwoord

In het studiejaar 2020-2021 had het onderwijs van het seminarium - net als overal elders - last van alle beperkingen als gevolg van de corona-crisis. Dat betrof het wegvallen van onderwijsruimtes en ontmoediging om te reizen ter bescherming van elkaars en de eigen gezondheid. Ook het werkveld werd sterk door bepaald door de beperkte beschikbaarheid en tijdelijke sluiting van kerkgebouwen en de ontwikkeling van nieuwe vormen online. Voor wie studeerde waren de condities thuis ook lang niet altijd optimaal en voor iedereen op een andere manier ingrijpend.

Veel van de beperkingen zijn na de zomer van 2021 opgeheven, maar of we weer helemaal terug naar 'ons oude normaal' kunnen gaan, is niet zeker. Deze studiegids is opgezet vanuit de gedachte dat we het onderwijs naar vermogen aan willen bieden zoals we dat in de afgelopen jaren hebben opgebouwd, maar we zullen met tussentijdse wijzigingen rekening moeten houden.

Voor het onderwijs maken we gebruik van onderwijsruimte op de Vrije Universiteit en van de vergaderruimte in het Landelijk Bureau in Utrecht. We stellen ons in op het geven van 'fysiek onderwijs' en in principe niet van hybride onderwijs. Online onderwijs of online contact is wellicht geschikt als een aanvullende vorm.

Het collegerooster wordt apart van de studiegids aangeboden. Voor het najaar liggen de data wel vast, maar voor in 2022 volgt er nog nadere uitwerking.

Voor een aantal colleges staan er in deze studiegids beschrijvingen, maar ze worden niet (of mogelijk niet) in collegevorm aangeboden in dit cursusjaar. Omdat vrijwel iedereen in deeltijd studeert, is het vaak mogelijk het betreffende studiedeel een jaar later wel te volgen. Als er echt aanleiding is om het vak toch eerder te volgen, dan wordt in overleg met de docent gezocht naar de meest passende studievorm.

Aan de hand van een persoonlijke opleidingsovereenkomst 2021-2022 maakt iedereen een eigen planning voor het cursusjaar.

Juni 2021

1. Beroepsprofiel, missie en visie Arminius Instituut¹

Het Arminius Instituut is een onderdeel van de Remonstrantse Broederschap en werkt binnen de kaders van deze christelijke geloofsgemeenschap, die bepaald worden door de Beginselverklaring:

De Remonstrantse Broederschap is een geloofsgemeenschap die,
geworteld in het evangelie van Jezus Christus
en getrouw aan haar beginsel van vrijheid en verdraagzaamheid,
God wil eren en dienen.

De rationale voor de Missie van het Arminius Instituut² staat verwoord in het Beleidsplan Remonstranten van de Algemene Vergadering 2014. In dit beleidsplan wordt een toekomstig profiel van de theoloog en predikant geschetst. Dit toekomstig beroepsprofiel voor de remonstrantse theoloog en predikant zoals verwoord in het Beleidsplan 2014 is nog steeds actueel, waarbij zowel op macro-, meso- als microniveau een aantal aanscherpingen op zijn plaats zijn.

Op *macro-niveau* zien wij onder druk van de globalisering een aantal prangende probleemgebieden toenemen, waartoe ook een hedendaagse geloofsgemeenschap en in het bijzonder haar theologen zich dienen te verhouden. Te denken valt aan de groeiende urgentie van het klimaatprobleem, de groeiende ongelijkheid tussen rijk en arm, misbruik en uitbuiting van vrouwen en kinderen, de vluchtelingenproblematiek, oorlog en oorlogsdreiging, terrorisme en de toename van democratisch gekozen populistische leiders. We leven in een tijdperk van chaos, verwarring en dreiging. Oude zekerheden werken veelal niet meer en de nieuwe zijn nog niet uitgevonden. Een dergelijk overgangstijdperk is echter ook rijk aan creativiteit en kansen. Vrijzinnige geloofsgemeenschappen dienen zich van de wereldproblemen en -uitdagingen bewust te zijn en verantwoordelijkheid te nemen door hier met tal van samenwerkingspartners op in te spelen en oplossingen te helpen creëren.

Op *meso-niveau* zien we in de meeste westerse landen een toenemende fragmentatie van religieuze instituties. Het religieuze veld is in staat van transitie, en veel kerken bevinden zich in een institutionele crisis. Dit sluit overigens aan bij een maatschappelijk trend naar lichtere organisaties. Daarnaast worden kerken geconfronteerd met een onvermogen om het 'omgaan met transcendentie' present te stellen voor mensen. Veel mensen begrijpen niet meer waar het bij religie om te doen is. Terwijl het vragen naar zin en het verlangen naar heilheid en het de mens overstijgende blijven, zeker op die momenten waarop mensen met eindigheid, onrecht en onbegrijpelijkheid worden geconfronteerd. Deze situatie brengt verschillende uitdagingen met zich mee. Hoe kan de 'Omgang met het Heilige', van oudsher het kerndomein van religies, opnieuw gestalte krijgen? Welk aanbod is passend, relevant en aansprekend en kan het Heilige opnieuw present stellen in de huidige samenleving? Hoe kan een vrijzinnige geloofsgemeenschap als onze eigen Remonstrantse Broederschap in deze tijden van crisis de verbinding opzoeken en een thuis bieden voor mensen zowel binnen als buiten de kerk?

Op *micro-niveau* zien we een toenemende druk op (jonge) individuen om op alle terreinen van het leven te presteren en succesvol te zijn. Kwetsbaarheid en tragiek zijn, zoals ook religie en

¹ Deze tekst is afkomstig van het Jaarplan Arminius Instituut 2020 en vervangt de tekst over het beroepsbeeld (2014) uit de voorgaande studiegidsen; inhoudelijk is de lijn hetzelfde, maar de inkadering is hier wat breder geschetst.

² Missie beantwoordt de vraag: Waar staan we voor?

zinggeving, verdreven naar het privé-domein. Dit terwijl de taal van levensbeschouwing en zinggeving, met haar rituelen en gemeenschapsvorming, haar aandacht voor wat wij niet zelf in de hand hebben, voor velen onbekend terrein is geworden en daardoor ontoegankelijk. Op micro-niveau is de vraag versterkt hoe wij een toegankelijke taal kunnen ontwikkelen die aansluit bij de vragen naar zin en transcendentie van individuen in onze tijd.

Bovengenoemde ontwikkelingen op macro-, meso- en microniveau leiden tot de volgende missie voor het Arminius Instituut, als centrum voor remonstrantse theologie:

MISSIE: In een post-seculiere wereld die op macro-, meso- en microniveau gekenmerkt wordt door onzekerheid, levensbeschouwelijke fragmentatie, verdeeldheid en toenemende levensbeschouwelijke ongeletterdheid ontdekken hoe en waar mensen het Heilige ervaren, en leren hoe wij daar als *vrijzinnig christelijke geloofsgemeenschap* creatief en vernieuwend op kunnen inspelen en hierbij van dienst kunnen zijn.

De *Visie* van het Arminius Instituut³ leidt tot de vraag: Hoe willen wij onze missie gestalten geven? Wanneer is onze missie geslaagd?

In de kerkorde van de remonstrantse broederschap (Grondslagen, X, 1) is de taak van het seminarium als volgt gedefinieerd:

Ten dienste van het onderwijs en onderzoek op het gebied van de theologie heeft de Broederschap een seminarium, dat in het bijzonder tot taak heeft de wetenschappelijke en beroepsvoorbereidende opleiding van toekomstige predikanten en het postacademisch onderwijs aan predikanten van de Broederschap en de bevordering van de wetenschapsbeoefening binnen de Broederschap.

Deze taakstelling en daarmee de *Visie* van het Arminius Instituut willen wij expliciet betrekken op de post-seculiere wereld.

VISIE: door gericht onderzoek te doen, theologen op te leiden en valoriserende activiteiten te ontwikkelen, willen we nieuwe ervaringen opdoen en kennis genereren over Het Heilige in onze post-seculiere wereld en hier creatief en vernieuwend op inspelen.

2. Eindtermen, doelstelling en competenties

Het programma heeft de volgende eindtermen. De afgestudeerde beschikt over:

1. voldoende kennis, inzicht, vaardigheden en attitude om het remonstrants predikantschap in de laat-moderne samenleving in een voortgaand leerproces zelfstandig te kunnen uitoefenen;
2. voldoende kennis, inzicht, vaardigheden en attitude om als theoloog in diverse werkvelden (zorg, media, justitie, defensie, onderwijs, organisaties) in een voortgaand leerproces zelfstandig een beroep te kunnen uitoefenen;

³ Visie beantwoordt de vraag: Waar gaan we voor?

3. verdiepte kennis en inzicht op het gebied van de christelijke levensbeschouwing in de hedendaagse seculiere samenleving zodanig dat hij of zij de hermeneutische vertaalslag van klassieke theologie naar hedendaags geloven kan maken;
4. gevorderde beheersing van academische vaardigheden, en het vermogen om door middel van zelfstandig methodisch onderzoek bij te dragen aan de ontwikkeling van een onderdeel van de theologie.

Doelstelling

Als algemeen einddoel voor deze post-master geldt dat de student voldoende kennis, inzicht, vaardigheden en attitude verwerft om het predikantschap en andere theologische beroepen in de laat-moderne samenleving in een voortgaand leerproces zelfstandig te kunnen uitoefenen. Het gaat dus om het aanleren van een theologische en professionele bekwaamheid tegen de achtergrond van en in gesprek met de huidige seculiere context. Dat wil zeggen dat de student bij afronding van de opleiding beschikt over de volgende competenties:

Hermeneutische en heuristische competenties

1. **Kennis:** de student beschikt over een grondige theologische kennis, die hem/haar in staat stelt op wetenschappelijk verantwoorde wijze belangrijke bronnen (waaronder de bijbel) en tradities te bestuderen, verstaanbaar uit te leggen en op constructieve wijze in contact te brengen met mensen binnen en buiten de kerk in de huidige seculiere context;
2. **Vaardigheden:** de student beschikt over de ambachtelijke en agogische vaardigheden die nodig zijn om de gemeente en haar leden procesmatig in haar ontwikkeling te begeleiden. De student beschikt over de communicatievaardigheden die het mogelijk maken te functioneren in een geloofsgemeenschap waarin mensen met verschillende achtergronden, opleidingen en geloofsbelevingen deelnemen. De student beschikt over de ambachtelijke, agogische en communicatieve vaardigheden die het mogelijk maken om als theoloog binnen diverse professionele contexten (zorg, justitie, defensie, media, onderwijs, bedrijfsleven) te kunnen functioneren;
3. **Inzicht:** de student is in staat een gecompliceerde situatie in de veelvoudige werkelijkheid van de gemeente (N.B. hier wordt gemeente breed opgevat en omvat ook diverse professionele contexten waarbinnen de moderne theoloog werkzaam kan zijn) te analyseren en daarbij de meest bruikbare theoretische kennis ter verheldering te gebruiken. De student is vertrouwd met de eigen kerkelijke traditie. De student is in staat om zichzelf/haarzelf theologisch in de breedte van de kerken en de samenleving te positioneren.
4. **Attitude:** de student is zich bewust van de wijze waarop zijn/haar persoon een instrument is in de ambts- en professionele uitoefening. De student is zich bewust van de eigen mogelijkheden en beperkingen ten aanzien van de theologische beroepsuitoefening (i.p.v. predikantschap) en heeft getoond op het eigen optreden te kunnen reflecteren en dit constructief in te kunnen zetten in een permanent leerproces. De student is bekend met de wijze waarop hij of zij creatief kan omgaan met de persoonlijke ontvankelijkheid en weerbaarheid en de balans tussen bijvoorbeeld nabijheid en distantie, cognitie en emotie, privé en professioneel.

Deze doelen zijn vertaald naar de diverse onderdelen in het programma. Steeds is van belang dat er gewerkt wordt vanuit de beoogde integratie tussen het leren op beroepsmatig én persoonlijk niveau.

Beroepsmatige competenties

5. **Spiritualiteit:** De student kan reflecteren op zijn/haar eigen spirituele biografie en deze in verbinding brengen met belangrijke spirituele bronnen en/of stromingen. De student kan de eigen spiritualiteit plaatsen en omschrijven tegen de achtergrond van de hedendaagse pluralistische samenleving.
6. **Communicatie:** De student is in staat om een inschatting te maken van geëigende communicatievormen in verschillende situaties en deze te hanteren. De student is in staat om de eigen geloofstraditie te communiceren in relatie tot culturele en sociale ontwikkelingen. De student is in staat tot beargumenteerde deelname aan theologische en ethische discussies, pastorale gesprekken en de reflectie daarop. De student kan kritische en opbouwende feedback geven bij het leerproces van zichzelf en van anderen. De student heeft beschikking over een goede schriftelijke vaardigheid om in vorm van verslagen, papers en gepopulariseerde uiteenzettingen theologische vraagstukken te communiceren.
7. **Educatie:** De student heeft inzicht in verschillende leertheorieën en is in staat om vanuit een zelfstandige analyse leer- en veranderings- en opbouwprocessen in de geloofsgemeenschap en daarbuiten te initiëren, (bege)leiden en te evalueren.
8. **Voorgaan in ritueel en viering:** De student heeft kennis van de functie van ritueel en viering. De student heeft inzicht in liturgische en homiletische tradities en is in staat om in relatie tot de traditie van de eigen geloofsgemeenschap passende vormen van liturgie en prediking te ontwikkelen, daarin voor te gaan en daarop te reflecteren. De student is in staat om passende vormen van ritueel te ontwikkelen, uit te voeren en te evalueren ten dienste van bijzondere levenssituaties of gelegenheden in kerk en/of maatschappij.
9. **Pastoraat:** De student heeft kennis van verschillende stromingen binnen de pastorale zorg en van verschillende functies van pastoraat. Hij of zij kan omgaan met methodiek van een pastoraal gesprek en is in staat om het eigen pastoraal optreden te bereflecteren en in samenwerking met anderen pastoraal beleid te ontwikkelen.
10. **Presentie in de wereld:** De student heeft inzicht in de relatie tussen de eigen geloofstraditie en de historische ontwikkeling daarvan. De student is in staat de eigen traditie te zien in relatie tot andere levensbeschouwelijke en seculiere tradities en heeft inzicht in actuele maatschappelijke ontwikkelingen en discussies. Op grond hiervan is de student in staat tot het initiëren, organiseren en evalueren van nieuwe initiatieven op levensbeschouwelijk en zingevinggebied met een hedendaagse relevantie.
11. **Ethiek:** de student is ingevoerd in hedendaagse ethische dilemma's, zoals begin van leven, euthanasie, voltooid leven en kan groepen hierin begeleiden in het vinden van standpunten en het maken van keuzes.

3. Globale opzet van het studieprogramma 2020-2021

Het gaat om een tweejarig studietraject (120 ECTS) dat bestaat uit een eenjarige masterstudie Spiritual Care aan de Vrije Universiteit, Faculteit Religie en Theologie (60 ECTS) of een daaraan gelijkwaardige opleiding en een seminariumjaar van het Remonstrants Seminarium. 60 ECTS staat voor een voltijds studiejaar. De studie kan in deeltijd gevolgd worden, zodat de studieduur langer wordt, maar de studielast blijft gelijk.

Het curriculum van het seminariumjaar bereidt studenten verder voor op het proponenterschap binnen de Remonstrantse Broederschap (zie beroepsbeeld).

Programma Theology and Religious Studies: Spiritual Care (versie 2020-2021)⁴

The Spiritual Care programme aims at preparing students as chaplain on behalf of various denominations as well as non-denominational spiritual care. The characteristic way of preparing students at VU is their formation in a particular tradition as well as the meeting of traditions. You are welcome to enroll in the Spiritual Care programme whatever your worldview. Diversity is a characteristic of our faculty and our staff is committed to make it work for you too.

The Islamic, Buddhist, Hindu, Christian Orthodox, and Jewish authorities for spiritual care are partners in the Spiritual Care programme, which means that half of the curriculum is dedicated to one of these traditions (unless you opt for non-denominational spiritual care, in which case you study in an interfaith group). Non-denominational spiritual care refers to the absence of a religious authority as partner in the programme; that does not exclude the possibility for students to dedicate themselves to their own tradition.

The first semester consists of five courses where students will find themselves in diverse group settings. The courses are Hermeneutics, Spiritual Care 1 and 2, an elective and Research Skills.

- *Hermeneutics and Spiritual Care 1 will provide you with the theoretical ground for the chaplain's core competence, i.e. the ability to interpret such experiences as suffering, dependence, vulnerability, and death in the light of the client's worldview and faith.*
- *Spiritual Care 2 will focus on the person of the chaplain as the most important instrument of spiritual care.*
- *Research Skills is the preparatory course for the thesis.*

The second semester is dedicated to one of the traditions and consists of a two-month internship, masterseminar and thesis. Internship and thesis may be dedicated to the Anglican tradition. The interfaith group will have their own masterseminar.

Curriculum seminariumjaar (postacademisch deel van de opleiding)

Studenten met onvoldoende theologische achtergrond krijgen een lichte verzwaring van 6 ECTS voor een module Bijbel Basis, zodat voor hen de studielast op 66 ECTS komt te staan.

- 6 ECTS Bijbel Basis (extra-curriculair)
- 6 ECTS Remonstrantica
- 3 ECTS Pastoraat in vrijzinnig perspectief
- 3 ECTS Ecclesiologie
- 6 ECTS Liturgie
- 6 ECTS Kwetsbaarheid en dialogen (Systematische en praktische theologie)
- 6 ECTS Bijbel en Homiletiek
- 14 ECTS Stage (in een remonstrantse gemeente)
- 10 ECTS Proponentsscriptie
- 6 ECTS seminariumbijeenkomsten

⁴ Van: <https://masters.vu.nl/en/programmes/theology-religious-studies-spiritual-care/index.aspx>
Geraadpleegd 19 juni 2020 – geen beschrijving in het Nederlands aangetroffen.

Het onderwijs wordt gegeven op vrijdag op zowel de Vrije Universiteit in Amsterdam als op het Landelijk Bureau in Utrecht, tenzij aangegeven wordt in het rooster dat het een andere weekdag en/of een andere locatie is. Colleges worden gepland in de ochtend van 10.30-12.30 uur. Eventuele middagcolleges zijn van 13.30 – 15.30 uur.

Voor de seminariumbijeenkomsten reserveren we tijd van 13.30-16.00 uur.

Voor de colleges kwetsbaarheid en dialogen worden ruimere collegetijden gehanteerd 13.30-16.30 uur.

Bijeenkomsten samenhangend met stage en supervisie kunnen afwijken van genoemde roostertijden.

Studenten die intekenen voor deelname aan een module, tekenen in voor deelname aan de bijeenkomsten en het afsluiten ervan met een toets binnen de aangegeven termijn. Daarvoor hanteren we twee data: de eerste datum is een reguliere datum. De student die voorziet dat deze datum niet gehaald gaat worden, meldt dat aan de studietoetscoördinator. Dan wordt een tweede datum gegeven als uiterste datum waarvan de betrokken docent garandeert dat hij of zij de toets nog beoordeelt binnen het lopende studiejaar. Daarna wordt deze garantie niet meer gegeven en geldt de verplichting om in het volgende studiejaar de module opnieuw te volgen, inclusief de bijeenkomsten (colleges).

4. Wijzigingen en overgangsregelingen t.o.v. curriculum 2020-2021

- Colleges die zijn gevolgd in 2020-2021, maar die niet zijn afgesloten met een voldoende beoordeelde toets, moeten opnieuw gevolgd worden in 2021-2022 of een volgend studiejaar. De deadlines voor achterstallige opdrachten uit voorgaande studiejaar vervallen allemaal op 1 oktober 2021. Wie dan nog openstaande opdrachten heeft staan, is verplicht de module opnieuw te volgen.
- De colleges Pastoraat in vrijzinnig perspectief, Liturgie en Kwetsbaarheid en Dialogen worden - zoals het er nu (juni 2021) naar uitziet - niet in 2020-2021 aangeboden, maar wel in cursusjaar 2022-2023. Als er aanleiding is om het vak toch in dit cursusjaar te volgen, dan wordt in overleg met de docent gezocht naar de meest passende studievorm.
- De planning van gemeentestages wordt na de zomer voorbereid om in de loop van het cursusjaar voor degenen die het betreft, van start te kunnen gaan. Van belang is o.a. dat er een groepje kan worden gevormd voor het supervisietraject dat hier een belangrijk onderdeel van vormt.

5. Modulebeschrijvingen

5.1 Bijbel Basis (extra-curriculair)

Dit vak is bedoeld als (verplichte) basisscholing voor die studenten die in hun voorafgaande opleiding weinig basiskennis van de Bijbel hebben opgedaan.

Doelstelling

Na het volgen van dit studieonderdeel kan de student:

1. In grote lijnen aangeven wat de thema's, de opbouw en de overige literaire kenmerken zijn van een representatieve keuze van bijbelboeken uit Oude en Nieuwe Testament

2. Enkele prominente verbindende lijnen in de bijbelse literatuur herkennen en beschrijven
3. De literaire, historische en godsdiensthistorische achtergrond van de Bijbel beschrijven
4. Zelfstandig bijbelse literatuur analyseren aan de hand van close reading, intertextualiteit en contextualisering

Doelen 1, 2 en 3 dragen bij aan het bereiken van eindtermen 1, 2 en 4. Doel 4 is met name relevant voor eindterm 3.

'De afgestudeerde beschikt over voldoende kennis, inzicht, vaardigheden en attitude om het predikantschap in de laat-moderne samenleving in een voortgaand leerproces zelfstandig te kunnen uitoefenen.' De module bevordert met name de hermeneutische competenties van de afgestudeerde, waarbij kennis, inzicht en vaardigheden vooropstaan.

Inhoud

Dit vak is bedoeld als basisscholing voor de studenten die in hun voorafgaande opleiding te weinig basiskennis van de Bijbel hebben opgedaan. Een groot deel van de tijd wordt besteed aan (1) 'zelf lezen', de opdracht om een aantal geselecteerde bijbelboeken of gedeelten daarvan te lezen en (2) 'leren interpreteren', gerichte verwerkingsopdrachten die zowel betrekking hebben op de gekozen (delen) van bijbelboeken als op enkele afzonderlijke hoofdstukken daarbinnen. Tijdens de colleges is er aandacht voor de ontstaansgeschiedenis en structuur van de Bijbel, het karakter van bijbelse literatuur en bijbelse theologie.

Onderwijsvorm

Vier dagdelen college (privatissimum) voorafgegaan en gevolgd door tussentijdse leesopdrachten primaire en secundaire literatuur. De nadruk ligt op zelfstudie. De primaire literatuur wordt verdeeld over college 2, 3 en 4. De student levert een week voorafgaand aan deze colleges een leesverslag in over de gelezen bijbelboeken volgens voorgegeven format. Verder verzorgt elke student tweemaal een detailanalyse van een voorgegeven hoofdstuk, te presenteren in een college.

Toetsvorm

De docent beoordeelt of de ingeleverde leesverslagen en detailanalyses voldoen aan de instructie bij het format. Als het ingeleverde materiaal compleet en goedgekeurd is, volgt als eindtoets een schriftelijk werkstuk. Dit is een uitgebreide eigen analyse van een bijbelboek, waarin de genoemde leerdoelen tot uitdrukking komen. Volgens nader aangegeven richtlijnen analyseert de student het bijbelboek Jona. Omvang ca. 5000 woorden (exclusief noten en literatuuropgave).

Docent

Dr. A. Dicou

Primaire literatuur:

Selectie uit de boeken van de Bijbel. Gelezen worden: Genesis, Exodus 1-24 en 32-34, Ruth, 1 en 2 Samuel, Jesaja 1-12 en 40-55, Jona, Psalmen 1-25 en Mattheüsevangelie 1-7, Lucasevangelie met Handelingen 1-10, Johannesevangelie 1-4, 12-13, 18-21, Brieven aan de Filippenzen en de Efeziërs. Details in de uitgebreide modulebeschrijving (Canvas).

Te gebruiken bijbelvertaling: *Nieuwe Bijbelvertaling* (2004), Uitg. NBG. Meer bijbelvertalingen zijn te vinden op www.debijbel.nl

Literatuur over de bijbel waarmee tijdens de colleges gewerkt wordt:

Paula Gooder, *The Bible A Beginners Guide*, London: Oneworld Publications, 2013

Robert Alter/Frank Kermode, ed., *The Literary Guide to the Bible*, Cambridge (Mass.): The Belknap Press of Harvard Univ. Press, 1987.

Overige literatuur, zie uitgebreide modulebeschrijving (Canvas).

Studiepunten: 6 ECTS

Periode: zomerperiode 2021, privatissimum, data in overleg.

Inleveren eindtoets: 1 oktober 2021

5.2 Module Remonstrantse kerkgeschiedenis ('Remonstrantica')

Doelstelling

Na afronding van deze cursus is de student in staat:

1. de grote lijnen van de remonstrantse kerkgeschiedenis te beschrijven,
2. de eigenheid van de remonstrantse geloofsbeleving en kerkvorm tegen een historische achtergrond te duiden,
3. de remonstrantse traditie te plaatsen binnen het bredere kader van het vrijzinnig christendom in Nederland, en
4. de belangrijkste ontwikkelingen in de vrijzinnige theologie in Nederland vanaf de zestiende eeuw te schetsen en zijn of haar eigen theologische positie te beschrijven in relatie tot deze historische ontwikkelingen.

Deze doelstelling staat in dienst van de eerste eindterm van de remonstrantse predikantsopleiding: 'de afgestudeerde beschikt over voldoende kennis, inzicht, vaardigheden en attitude om het predikantschap in de laat-moderne samenleving in een voortgaand leerproces zelfstandig te kunnen uitoefenen.' Zij bevordert met name de hermeneutische en heuristische competenties van de afgestudeerde op het niveau van kennis en inzicht.

Inhoud

In de colleges wordt de geschiedenis van de remonstranten behandeld in het bredere kader van de kerk- en theologiegeschiedenis van het vrijzinnige christendom. Bijzondere aandacht krijgen:

- De wortels in Humanisme en vroege Reformatie; het veelstromenland van het Nederlandse protestantisme en de positie daarbinnen van de 'rekkelijken'
- Het theologische conflict rond Arminius, de Remonstrantie, de Synode van Dordrecht en het ontstaan van de Remonstrantse Broederschap
- Remonstranten in de tijd van de Verlichting en de Romantiek
- Remonstranten en de moderne theologie van de negentiende eeuw
- Remonstranten in de twintigste eeuw: links- en rechtsmodernisten, oecumene, belijdenis
- Remonstranten op weg in de eenentwintigste eeuw

Bij de colleges wordt gebruik gemaakt van een PowerPointPresentatie. Deze komt na afloop van elk college ter beschikking voor de studenten.

In elk college komt ook een tekst uit de behandelde periode van de remonstrantse geschiedenis aan bod. Zo worden er teksten gelezen van Anastasius Veluanus, Simon Episcopus, Philippus van Limborch, Peter de Génestet, C.P. Tiele en G.J. Hoenderdaal en de belijdenissen van 1940 en 2006. Ook wordt kort aandacht besteed aan de Kerkorde van de Remonstrantse Broederschap (versie 2014).

Onderwijsvorm

Hoorcolleges en literatuurstudie

Toetsvorm

De cursus wordt afgesloten met een schriftelijk werkstuk van ca. 5000 woorden (exclusief noten en literatuuropgave), waarin de student een aspect of onderdeel van de remonstrantse kerkgeschiedenis beschrijft en situeert binnen de bredere geschiedenis van het vrijzinnig christendom. Het kan bijvoorbeeld gaan om een bepaalde periode uit de remonstrantse geschiedenis, om een persoon die een rol van betekenis heeft gespeeld in de geschiedenis van de remonstranten, om een thema uit het remonstrantse belijden en beleven van geloof en spiritualiteit of om een tekst uit de remonstrantse traditie. De studenten kunnen met de docent overleggen over een geschikt thema en over suggesties voor de te gebruiken literatuur. Zij geven in hun werkstuk op een in de academische wereld gebruikelijke wijze aan op welke bronnen en literatuur hun werkstuk gebaseerd is (dit kan volgens elke geaccepteerde stijl, bijvoorbeeld Chicago of APA, zolang het maar consequent gebeurt).

Het beoordelingskader voor het werkstuk wordt gevormd door de hierboven geformuleerde doelstelling van de module. Verder wordt het werkstuk beoordeeld op de consistentie van het betoog, een heldere en adequate presentatie van de behandelde thematiek, een adequaat gebruik van relevante historische kennis en inzichten, een zorgvuldige oordeelsvorming, een correcte verwijzing naar de gebruikte literatuur en bronnen en correct taalgebruik.

Docent

Prof. dr. P.J.A. (Peter) Nissen (emeritus hoogleraar Oecumenica Radboud Universiteit Nijmegen en remonstrants predikant in Nijmegen)

Tentamenliteratuur

E.H. Cossee, Th.M. van Leeuwen en M.A. Bosman-Huizinga, *De remonstranten*, Kampen: Kok, 2000 (serie Wegwijs).

Eric H. Cossee, 'Tegendraadse theologie: terugblik op vier eeuwen vrijzinnigheid in Nederland', in: Willem B. Drees (red.), *Een beetje geloven. Actualiteit en achtergronden van het vrijzinnig christendom*, s.l.: Balans, 1999, 181-200.

G.J. Hoenderdaal en P.M. Luca (red.), *Staat in de vrijheid. De geschiedenis van de remonstranten*, Zutphen: Walburg Pers, 1982

Koen Holtzapffel en Marius van Leeuwen (red.), *De Remonstrantie 400 jaar. Ontstaan, historie, actualiteit*, Zoetermeer: Meinema, 2010, t/m p. 105.

Rienk Klooster, *Het vrijzinnig protestantisme in Nederland*, Kampen: Kok, 2006 (serie Wegwijs).

Th. Marius van Leeuwen, Keith D. Stanglin and Marijke Tolsma (eds.), *Arminius, Arminianism, and Europe. Jacob Arminius (1559/60-1609)*, Leiden-Boston: Brill, 2009, IX-XXII (Th. Marius van Leeuwen, 'Introduction: Arminius, Arminianism, and Europe') en 3-24 (Keith D. Stanglin, 'Arminius and Arminianism: an overview of current research').

Simon Vuyk, *De Arminiaanse Vredeskerk. Redevoeringen van Jacobus Arminius (1606) en Simon Episcopius (1618) over de onderlinge verdraagzaamheid der christenen*, Hilversum; Verloren, 2015.

In de syllabus bij de module is een uitgebreidere literatuurlijst opgenomen. Deze kan de studenten op weg helpen naar literatuur ten behoeve van hun eindpaper.

Benodigde voorkennis

Globale kennis van de geschiedenis van het christendom wordt verondersteld. Die kan, indien nodig, verkregen worden door lezing van:

Nico van den Akker en Peter Nissen, *Wegen en dwarswegen. De geschiedenis van tweeduizend jaar christendom in hoofdlijnen*, Amsterdam: Boom, 1999 (vijfde druk 2014).

Studiepunten: 6 ECTS

Periode: najaar 2021 (zes onderwijsbijeenkomsten)

Inleverdatum eindpaper: 21 januari 2022

5.4 Pastoraat in Vrijzinnig Perspectief⁵

Doelstelling

Na afronding van dit deel:

1. Heeft de student kennis gemaakt met de ontwikkeling van de betekenis van pastoraat in een (post) seculiere wereld (waarbij specifiek aandacht voor het vrijzinnig aspect).
Eindtermen 3 en 4
2. Heeft de student actief kennis gemaakt met en gereflecteerd op een vrijzinnig pastorale praktijk. *Eindterm 1 en 3*
3. Heeft de student een realistisch beeld van verschillende bestaande pastorale praktijken in vrijzinnig verband alsook ideeën over de ontwikkeling van oude en nieuwe praktijken.
Eindterm 1 en 2
4. Heeft de student gereflecteerd op zijn eigen aanstaande positie als predikant en pastor in relatie tot pastorale praktijken in vrijzinnig verband. *Eindterm 1, 2 en 3*
5. Kan de student (op basis van praktijkervaring, literatuur, colleges, groepsgesprek, reflectie, etc.) zijn eigen visie op (het belang van) pastoraat in vrijzinnig verband verwoorden (gesproken en op schrift). *Eindtermen 1, 3 en 4*

Inhoud

In deze reeks, bestaande uit vier interactieve colleges, wordt naast een inleiding in (de geschiedenis van) pastoraat, specifiek in vrijzinnig perspectief, nader kennism gemaakt met de betekenis van pastoraat vanuit verschillende levensbeschouwelijke contexten. Daarnaast proberen we samen de contouren te ontwaren van een toekomstbestendig pastoraat. We bespreken de positie van professional en vrijwilliger en de verhouding tussen pastoraat en samenleving. In een afsluitend college delen studenten en toehoorders de eigen ervaringen met en observaties van een pastorale praktijk doormiddel van een korte presentatie.

Onderwijsvorm

Voorafgaande of ten tijde van de collegereeks nemen alle studenten en toehoorders deel aan tenminste één pastorale praktijk. De bevindingen worden in het afsluitende college gepresenteerd en doormiddel van een groepsgesprek uitgediept. De eindtoetsing vindt plaats doormiddel van een verslag, waarin zowel het plan van aanpak voor de participerende observatie, het verslag van de bevindingen in de pastorale praktijk, als een persoonlijke reflectie op je rol als (toekomstig) professional in pastoraat, ingebed in de in de colleges behandelde literatuur, worden uitgewerkt.

Vorbereidende opdracht: Bezoek voor het derde college een pastorale praktijk in vrijzinnig verband en voer daar een participerende observatie uit. Maak voorafgaande aan je bezoek een plan van aanpak met daarin een beschrijving van je doel, je vragen en je verwachtingen

⁵ Per 2019-2020 is de eerdere module "De Predikant, de Gemeente en de Kerk" (PGK) van 6 ECTS opgedeeld in twee modules van 3 ECTS: Pastoraat in vrijzinnig perspectief en Praktische Ecclesiologie.

(opdracht A). Neem deel aan de pastorale praktijk (dit kan meekijken met een individueel gesprek, een groepsgesprek of andere groepsactiviteit zijn (etc.)). Overleg bij twijfel over geschiktheid van de praktijk met de docent. Schrijf na afloop een kort verslag (opdracht B). Verwerk daarin je bevindingen (teruggrijpend op je plan van aanpak). Betrek de aangereikte literatuur op je ervaring en het verstaan van de bijeenkomst (groep of individueel), verwerk ook en klein stukje verbatim. Reflecteer op je praktijkervaring aan de hand van (door jou gekozen delen van) H3 van Reflecteren kun je leren. Basisboek voor pastoraat en geestelijke verzorging. Tijdens het derde college wordt je gevraagd om je bevindingen te pitchen aan de groep. We gaan daarna in gesprek over je ervaring. Dit onderdeel wordt niet becijferd, maar behoort wel tot de afronding.

Schriftelijke toetsing

Reflectieverslag (max. 10 pagina's) bestaande uit drie onderdelen

- A. Plan van aanpak voorafgaande aan bezoek vrijzinnig pastorale praktijk (wie, wat, waar en hoe. En waarom deze praktijk? Wat verwacht je? Wat zijn je vragen?) Zie voorbereidende opdracht.
- B. Verslag van een vrijzinnige pastorale praktijkervaring (incl. kort verbatim). De tijdens de colleges aangereikte literatuur wordt betrokken op de praktijkervaring en het 'verstaan' van het verbatim. Er wordt gereflecteerd op de praktijkervaring aan de hand van (door jou gekozen delen van) H3 van Reflecteren kun je leren. Basisboek voor pastoraat en geestelijke verzorging. Zie voorbereidende opdracht.
- C. Persoonlijke reflectie op vrijzinnig pastoraat. Op basis van de participerende observatie, de literatuur, de colleges en de bespreking van de praktijkervaringen van de andere cursisten reflecteert de student op zijn of haar eigen positie als (toekomstig) predikant en pastor in relatie pastorale werkpraktijken in vrijzinnig verband. De reflectie komt tot stand via de SWOT-methode en wordt daarna verder uitgewerkt.

Omvang en weging

Opdracht A: max. 1 pagina.

Opdracht B: max. 4 of 5 pagina's. Vormt samen met onderdeel A de helft van je eindcijfer voor dit onderdeel van deze module. Het pitchen van de praktijkervaring aan de groep is onderdeel van de toetsing maar wordt niet los beoordeeld.

Opdracht C: max. 4 of 5 pagina. Vormt de helft van je eindcijfer voor dit onderdeel van deze module.

Docent: dr. F. (Froukje) Pitstra

Studiepunten: 3 ECTS (vier onderwijsbijeenkomsten)

Periode: najaar 2022 Let op: deze module wordt in studiejaar 2021-2022 niet gegeven.

Studenten die deze module in dit academiejaar willen afronden kunnen contact opnemen met de docent.

Inleveren opdrachten: Het gehele reflectieverslag (drie opdrachten samengevoegd) wordt uiterlijk 13 november digitaal ingeleverd bij de docent.

Literatuur

Berkvens-Stevelinck, Christiane & Vries, Sytse, de, Vieren en bevieren. Liturgische bouwstenen voor kleine geloofsgemeenschappen (Zoetermeer, 2009)

Dijkstra-Algra, Nynke, Pastoraat voor iedereen. Praktische adviezen voor de gemeente. (Zoetermeer 2004)

Dulk, Maarten ten en Zock Hetty, Pastoraat In Cultuurfilosofisch Perspectief (Zoetermeer 2001)

Ganzevoort, R. & Visser, J., Zorg voor het verhaal, achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding (Zoetermeer, 2007)

Menken-Bekius, C. & Meulen, H. van der, Reflecteren kun je leren. Basisboek voor pastoraat en geestelijke verzorging, Kampen, 2007.

Minderhoud, Jan, Luisteren is een kunst. Over het voeren van verschillende gesprekken in het pastoraat (Zoetermeer, 2009)

Nouwen, Henri, Creatief Pastoraat (Tielt 2017)

Razor, Paul, Faith without certainty, A ministry of presence (Boston 2007)

Schuhmann Carmen & Damen, Annelieke, Representing the Good: Pastoral Care in a Secular Age, Pastoral Psychology, Springer juni 2018, via:
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11089-018-0826-0> (open access)

Smit, Johan Tot de kern komen. De kunst van het pastorale gesprek (Kampen 2006) Tielman, Dick, Geloofscrisis als gezichtsbedrog (Kampen 1995)

Veltman, Ina, "Jouw eigen diversiteit ontmoet de diversiteit van de ander", verslag van de studiedag Vrijzinnig Pastoraat, NieuwWij.nl. via <https://www.nieuwwij.nl/themas/jouw-eigen-diversiteit-ontmoet-de-diversiteit-van-de-ander/>

Walton, Martin, Gratiïteit en gastvrijheid De 'onteigening' van het pastoraat, Pastorale Perspectieven 159 - 2013/2, pp 5-11, via:
<http://www.pastoralezorg.be/cms2/uploads/elisabeth/file/pastorale%20gesprekken/Pastorale%20Perspectieven%20-%20Artikel%20M%20Walton.pdf>

5.4 Praktische Ecclesiologie

Deze module behandelt actuele ecclesiologische discussies met aandacht voor de rol van de predikant in het ontwikkelen van kerkelijk beleid.

Doelstelling

Na afronding van de cursus,

- heeft de student inzicht in de (veranderende) betekenis van geloofsgemeenschappen in Nederland
- en kan hij/zij dit inzicht omzetten in een eigen visie op de huidige en toekomstige betekenis van een remonstrantse gemeente en de Remonstranten
- kan de student een bijdrage leveren aan de bezinning op beleid in lokale gemeente en landelijke kerk

Inhoud

Bestudering en actieve verwerking van inzichten uit de vakliteratuur, toegepast op de huidige Remonstrantse kerkelijke praktijk, incl. vernieuwingsinitiatieven. Aan de orde komen de positionering van een kerkgenootschap lokaal en landelijk in de samenleving en diverse organisatie-aspecten van een kerkelijke gemeente in diverse 'levensfasen', inclusief de taak en rol daarbinnen van een predikant. (Eindtermen van de opleiding: 1 en 3).

Competenties: van de hermeneutische en heuristische, met name kennis, vaardigheden en inzicht. Beroepsmatige: op de eerste plaats presentie in de wereld, verder: spiritualiteit en communicatie.

Toetsvorm

Tussentijdse toetsing: voorbereidende opdrachten per college. Deelname en voldoende uitvoering noodzakelijk voor deelname eindtoetsing. Voor de eindtoetsing wordt een ecclesiologisch essay geschreven.

Docent

Dr. A. Dicou

Literatuur

Rein Brouwer et al, Levend lichaam, Dynamiek van christelijke geloofsgemeenschappen in Nederland, Kampen: Kok 2007

Nynke Dijkstra-Algra & Sake Stoppels, Back to basics, Zoetermeer: Boekencentrum 2017

Stuart Murray, A Vast Minority. Church and Mission in a Plural Culture, Milton Keynes: Paternoster, 2015

Studiepunten: 3 ECTS

Periode: januari-april 2022 (vijf onderwijsbijeenkomsten)

Inleverdatum rapportage: 23 mei 2022

5.5 Liturgie

Deze module wordt in principe aangeboden na dit studiejaar, in het najaar van 2022. Degenen voor wie dit een probleem zou zijn, kunnen zich melden bij de docent voor nader overleg.

Doelstelling (leerdoelen)

In deze module staat de behandeling van de volgende vragen centraal:

- Wat is liturgie?
- wat is goede liturgie?
- hoe maak je goede liturgie?

Daarbij wordt gewerkt aan een vijftal afzonderlijke leerdoelen:

Na het volgen van dit studieonderdeel

1. heeft de student inzicht in de betekenis van liturgie als geloofscommunicatie en in kwaliteitscriteria voor goede liturgie (in diverse liturgische tradities)
2. kent de student de liturgische opbouw van gewone en bijzondere kerkdiensten en de functie van de diverse onderdelen daarbinnen
3. kan de student zulke diensten voorbereiden en uitvoeren op een manier die aansluit bij en creatief voortbouwt op de remonstrantse liturgische traditie, incl. de rituelen behorende bij avo ndmaal, doop, bevestiging, huwelijk, uitvaart
4. kan de student het Liedboek gebruiken en andere muzikale bronnen integreren in de dienst
5. kan de student bijdragen aan het vernieuwen van de liturgie, zowel door het creëren van nieuwe vormen als door het leveren van een gefundeerde bijdrage aan het beleidsmatige gesprek over remonstrantse liturgievernieuwing.

Inhoud

In deze module wordt gereflecteerd op de betekenis van liturgie in het algemeen, op de variatie in liturgische vormen, en op de liturgische praktijk in remonstrantse gemeenten. Hierbij zullen praktijkvoorbeelden besproken worden van alle vormen van liturgie, doop, avondmaal, huwelijk, uitvaart, gedachtenis, kerst/pasen/pinksteren; liedkeus, beeldgebruik, andersoortige vieringen. Daarnaast staat het zelf ontwerpen van zowel meer traditionele als meer vernieuwende liturgie op het programma.

Eindtermen van de opleiding: 1, 3, 4.

Competenties: alle hermeneutische en heuristische competenties worden bevorderd, kennis, vaardigheden, inzicht en attitude, waarbij speciale aandacht uitgaat naar liturgische attitude. De centrale beroepsmatige competentie van deze module is voorgaan in ritueel en viering, waaraan direct gerelateerd de competenties spiritualiteit en communicatie. Maar er gaat ook aandacht uit naar het bevorderen van de competentie presentie in de wereld, aangezien de praktijk van liturgie en rituelen uit de christelijke geloofstraditie zich ook steeds meer zal bewegen buiten de kerkmuren.

Onderwijsvorm en leeractiviteiten

Hoor-/werkcollege met tussentijdse liturgische opdrachten en opdrachten bestuderen literatuur incl. liturgisch materiaal. Veldwerk, observatie-opdrachten.

Toetsvorm

Tussentijdse toetsing: diverse voorbereidings- en verwerkingsopdrachten gekoppeld aan de colleges. Deelname en voldoende uitvoering noodzakelijk voor deelname eindtoetsing. Wie door absentie verhinderd is een of meer opdrachten uit te voeren, ontvangt van de docent een vervangende opdracht.

Eindtoetsing: schriftelijk werkstuk van ca. 5000 woorden (exclusief noten en literatuuropgave), waarin de student aan de hand van opdrachten liturgische vieringen samenstelt en blijk geeft van inzicht in relevante achtergrondliteratuur.

Docent

Dr. A. Dicou

Verplichte literatuur

Bert Dicou, Claartje Kruijff, Joost Röselaers, red., *Ons leven vieren. Remonstranten en anderen over liturgie, met een ruime keus aan teksten en voorbeelden uit de praktijk*, Utrecht: KokBoekencentrum, 2019, 1-139

Een gering gebeuren. Remonstranten en de doop, Utrecht: Remonstranten (verkrijgbaar via Landelijk Bureau)

Phil Potter, Ian Mobsby, eds., *Doorways to the Sacred. Developing Sacramentality in Fresh Expressions of Church*, Norwich: Canterbury Press, 2017

Barbara Raes, *Cafuné*, Gent: Academia Press, 2018

Artikelen/teksten gebruikt tijdens colleges

Jan-Olav Henriksen, "Prayer as Means of Transformation", in *Christianity as Distinct Practices*, London etc.: T&T Clark, 2019, 137-141 (wordt verstrekt)

M. van Leeuwen, 'De onalledaagse taal van de liturgie', in M. Barnard, N. Schuman, *Nieuwe wegen in de liturgie: De weg van de liturgie – een vervolg*, Zoetermeer 2002, 65–82 (wordt verstrekt)

Marius van Leeuwen, "De Heer roept ons allen' Over viering en beleving van de maaltijd", in: Bert Dicou en Johan Goud, red., *Een mens – vol van Geest. Jezus in woord en beeld*, Zoetermeer: Meinema, 2008, 139-147 (wordt verstrekt)

Liturgisch materiaal (ter beschikking hebben)

Bert Dicou, Claartje Kruijff, Joost Röselaers, red., *Ons leven vieren. Remonstranten en anderen over liturgie, met een ruime keus aan teksten en voorbeelden uit de praktijk*, Utrecht: KokBoekencentrum, 2019, 143-259

Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk

Aanbevolen naslagliteratuur

Paul Oskamp en Niek Schuman (red.), *De weg van de liturgie. Tradities, achtergronden, praktijk*, Zoetermeer: Meinema, 2008

Marcel Barnard en Paul Post, *Ritueel bestek. Antropologische kernwoorden van de liturgie*, Zoetermeer: Meinema, 2001

Dienstboek. Een proeve, Zoetermeer: Boekencentrum 1998

Studiepunten: 6 ECTS

Periode: najaar 2022 (zes onderwijsbijeenkomsten)

Inleverdatum eindwerkstuk: 15 januari 2023

5.6 Kwetsbaarheid en dialogen

Inhoud vak (studiegids)

In deze module staat het leren herkennen, analyseren en vergelijken van levensbeschouwelijke (religieus en seculier) duidingen van menselijke kwetsbaarheid centraal. Studenten verdiepen zich in de theoretische onderbouwing van een dialogische theologie van kwetsbaar leven zoals uitgewerkt in diverse publicaties van C. Anbeek. Praktisch oefenen zij door een aantal etappes te spelen van het dialoogspeel *Tussen zon en maan. Over ervaringen van schoonheid en chaos*.

Doelstellingen:

1. De student kan het verband tussen ervaringen van kwetsbaarheid (contrastervaringen) en levensbeschouwelijke duidingen van het menselijk bestaan benoemen, analyseren en hier kritisch op reflecteren (evalueren) (eindtermen remonstrants seminarium 1 en 3).
2. De student kan vanuit zelf doorleefde contrastervaringen de eigen levensbeschouwelijke duiding articuleren, en hierbij verbindingen leggen met (traditionele) levensbeschouwelijke bronnen (eindtermen remonstrants seminarium 2 en 4).
3. De student kan respectvol communiceren met mensen uit de eigen en andere levensbeschouwelijke traditie(s) en de mogelijk optredende verschillen van visies verhelderen (eindtermen remonstrants seminarium 1, 2, 3 en 4).
4. De student kan binnen verschillende contexten (zorgteams, organisaties, groepen cliënten, maatschappij-breed) het verband tussen ervaringen van kwetsbaarheid (contrastervaringen) en het zoeken naar levensbeschouwelijke duidingen benoemen en het belang hiervan voor anderen verhelderen (eindtermen remonstrants seminarium 2 en 3).
5. De student kan groeps gesprekken over contrastervaringen en de zoektocht naar levensbeschouwelijke duidingen (in verschillende contexten: kerken, zorgteams, organisaties, groepen cliënten) stimuleren en ondersteunen (eindtermen remonstrants seminarium 2, 3 en 4).

Inhoudsbeschrijving

De kwetsbaarheid van het leven manifesteert zich dikwijls in *contrastervaringen*, ontregelende en openbrekende ervaringen. Diep ingrijpende ontregelende en openbrekende ervaringen, waarbij kwetsbaarheid, eindigheid, niet-maakbaarheid, machteloosheid, maar ook schoonheid, verrukking en verwondering zich manifesteren brengen ons in een 'tussen gebied'. Dit onbekende gebied kenmerkt zich doordat het 'oude' niet meer werkt en het 'nieuwe' nog niet ontdekt is. In ontregelende en openbrekende ervaringen wordt voelbaar wat er toe doet in het

menselijk bestaan (soms omdat het er niet is). De zoektocht die volgt gaat over hoe we over en weer dit belangrijke kunnen verwoorden of op andere wijze tot uitdrukking kunnen brengen, en ons leven ernaar inrichten.

Levensbeschouwingen kun je zien als praktijken rondom ingrijpende ervaringen van menselijk bestaan en de vragen die zij oproepen. Deze fundamentele vragen zijn bijvoorbeeld: Wat is van ultiem belang? Wat is de plek van de mens te midden van alles wat er is? Wie is de mens? Hoe kunnen wij ons verhouden tot lijden en onrecht? Wat inspireert ons? Hoe kunnen wij goed samenleven? Naar welke toekomst streven wij?

Aan de hand van verschillende teksten verdiepen studenten zich in ontregelende kwetsbaarheid op micro-, meso- en macroniveau, en belangrijke thema's die tussengebieden zichtbaar worden. Levensbeschouwingen formuleren op systematische wijze een visie op het bestaan. In de christelijke theologie vind je deze in de *loci* van de systematische theologie. Een centrale vraag in de module is in hoeverre en op welke wijze klassieke antwoorden kunnen passen bij de contrastervaringen van gelovige en zoekende mensen van vandaag de dag.

Vervolgens staat de eigen levensbeschouwelijke zoektocht centraal: welke contrastervaringen benoemt de student als bepalend voor zichzelf? Welke zoektocht ontvouwde zich en welke levensbeschouwelijke bronnen wezen een weg? Wat licht op als wij in dialoog gaan over deze ervaringen en wat zij ons brachten? Hoe kunnen wij dit alles vertalen naar onze levensbeschouwelijke traditie?

Ten slotte staat de vraag centraal hoe je in groepsverband, met deelnemers met verschillende levensbeschouwelijke achtergronden, het gesprek over ervaringen van kwetsbaarheid en de levensbeschouwelijke inzichten die daaruit voortkomen kunt stimuleren en ondersteunen. Een deel van de contacturen bestaat uit het oefenen van deze gesprekken aan de hand van het dialoogspeel *Tussen zon en maan. Dialoogspeel over ervaringen van schoonheid en chaos*.

Onderwijsvorm

Hoor- / werkcolleges met discussie (10 bijeenkomsten van 3 uur = 30 uur) en voorbereidingsopdrachten dialoogspeel (12 uur). Bestudering literatuur (132 uur = 800 pp.).

Toetsing

De beoordeling vindt als volgt plaats: • Participatie; • Reisverslag gespeelde etappes dialoogspeel • Paper aan de hand van reflectievragen

Docent: Prof. dr. C.W. (Christa) Anbeek

Verplichte literatuur:

Anbeek, C. (2021). The Courage to be Vulnerable. Philosophical Considerations, *International Journal of Philosophy and Theology*. (PDF Canvas)

Anbeek, C. (2018a). *Voor Joseph en zijn broer. Van overleven naar spelen en andere zaken van ultiem belang*. Utrecht: Ten Have.

Anbeek, C. (2019). *Reisgids. Handleiding bij het dialoogspeel Tussen zon en maan*. (PDF Canvas LET OP: de geprinte versie en de PDF op canvas hebben verschillende paginanummers. In deze studiehandleiding wordt de nummering van de PDF aangegeven!)

Anbeek, C. & Jong, de A. (2013a). *De berg van de ziel. Een persoonlijk essay*. Utrecht: Ten Have p. 7-29 (PDF CANVAS)

Anbeek, C. (2013 b). *Aan de heidenen overgeleverd. Hoe theologie de 21ste eeuw kan overleven*. Utrecht: Ten Have. OF:

Anbeek, C.W. (2017). World-viewing Dialogues on Precarious Life: The Urgency of a New Existential, Spiritual, and Ethical Language in the Search for Meaning in Vulnerable life. *Essays in the Philosophy of Humanism*, 25 (2), 171-185. (PDF CANVAS)

Arendt, Hannah. (1994). *Vita Activa*. Amsterdam: Boom. p. 173-186 (PDF Canvas)

Brison, S.J. (2017). Personal Identity and Relational Selves. In: *The Routledge Companion to Feminist Philosophy*. Ann Carry, Serene J. Kaller, Alison Stone (eds). p. 218-230. (PDF CANVAS)

Cavarero, Adriana (2015). Narrative Against Destruction. In: *New Literary History* 46: 1-16. (PDF CANVAS)

Christakis, Nicholas.(2019) *Blueprint. The Evolutionary Origins of a Good Society*. New York, Boston, London: Little, Brown Spark. Ch 1: The Society within Us. p. 1-18 (PDF Canvas).

Droogers, André (2011). Religie en zingeving als spel. In *Religie & Samenleving* Jrg 6, nr 1 mei 2011, p. 9-23.

Gopnik, Alison (2009). *The Philosophical Baby. What children's minds tell us about truth, love & the meaning of life* Gopnik, Londond: The Bodley Head, p. 19-46 (PDF CANVAS)

Hellemans, Staf (2019). *De grote transformatie van religie en van de katholieke kerk*. Tilburg University. (PDF CANVAS)

Huizinga, Johan (2008). *Homo Ludens. Proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur*. Amsterdam: Amsterdam University Press. P.8-42 (PDF CANVAS)

Mackenzie, C. (2014). The Importance of Relational Autonomy and Capabilities for an Ethics of Vulnerability. In: *Vulnerability. New Essays in Ethics and Feminist Philosophy*. Mackenzie, C., Rogers, W., Dodds, S. (eds). Oxford University Press. pp. 33-59 (PDF Canvas)

Pulcini, Elena (2010). Rethinking Community in the Global Age. In: *Iris*, Issn 2036-3257, II, 3 April 2010, p. 87-101 © Firenze University Press (PDF CANVAS)

Szokolczai, Arpad (2018). Liminality and Experience. Structuring Transitory Situations and Transformative Events. In: *Breaking Boundaries. Varieties of Liminality*. Agnes Horvat, Bjon Thomassen, Harald Wydra (eds). New York, Oxford Berghahn Books. P. 11-38.

Thomassen, Bjorn (2018). Thinking with Liminality. The boundaries of an Anthropological Concept. In: *Breaking Boundaries. Varieties of Liminality*. Agnes Horvat, Bjorn Thomassen, Harald Wydra (eds). New York, Oxford Berghahn Books, p. 39-58 (PDF CANVAS)

Stone, Alison (2019). *Being Born. Birth and Philosophy*. Oxford University Press. p. 66-100

Aanbevolen literatuur:

Anbeek, Christa (2019) Nataliteit. In: *Ouderlingenblad voor pastoraat en gemeenteopbouw* december 2019 nr 1109 jaargang 97, p. 12-17 (PDF CANVAS)

Anbeek, Christa (2018b). Kwetsbaarheid als bron van geloof, hoop en liefde. Ontwikkeling van een dialoogspel. *Tijdschrift voor Geestelijke Verzorging*. Jr21/nr91, p.12-20 (PDF Canvas)

Bieler, Andrea (2017). Enhancing Vulnerable Life: Phenomenological and Practical Theological Explorations. In: *Exploring Vulnerability*. Heike Springhart, Günter Thomas (eds). Göttingen, Bristol: Vandenhoeck & Ruprecht. P. 71-82 (PDF CANVAS).

Sebald W.G. (1993) Paul Bereyter. In: *Des emigrés. Vier geïllustreerde verhalen*. Amsterdam: Van Gennep. p. 29-64 (PDF CANVAS)

Studiepunten: 6 ECTS

Periode: januari-mei 2023 (tien onderwijsbijeenkomsten). *Let op: deze module wordt in studiejaar 2021-2022 niet gegeven. Studenten die deze module in dit academiejaar willen afronden kunnen contact opnemen met de docent.*

5.7 Bijbel en Homiletiek

Inhoud

In deze module wordt ingegaan op de betekenis van de Bijbel als geloofsbron in een vrijzinnig-christelijke geloofsgemeenschap in kringwerk en prediking en wordt de student getraind in de bijbehorende competenties.

Doelstelling (leerdoelen)

Aan het eind van deze cursus

1. heeft de student een visie ontwikkeld op de betekenis van de bijbel als bron voor geloofsbezinning
2. en weet hij/zij zinvolle verbanden te leggen tussen de bijbel als geloofsbron en ervaringen en context van de gemeente ('contextueel bijbellezen') en kan hij/zij deze vaardigheid benutten voor diverse gemeenteactiviteiten rond de bijbel

3. kan de student daarbij verbindingen leggen met diverse hedendaagse cultuurbronnen (literatuur, film, beeldende kunst) en actuele maatschappelijke thema's
4. heeft de student kennis verworven over homiletiek en het gebruik van de preek als communicatiemiddel
5. en is hij/zij in staat deze kennis te benutten voor het maken van een preek voor een kerkdienst (incl. die bij een uitvaart, doop, huwelijk of andere viering), en deze adequaat uit te voeren

Onderwijsvorm

Hoor-/werkcollege incl. tussentijdse leesopdrachten primaire en secundaire literatuur. Preekoefeningen - studenten bereiden een (deel van) een overweging voor waarop feedback wordt gegeven.

Toetsvorm

Tussentijdse toetsing: diverse verwerkingsopdrachten bij de opgegeven literatuur. Deelname en voldoende uitvoering noodzakelijk voor deelname eindtoetsing.

Eindtoets: zelfstandig exploreren van een bijbels thema, incl. het leggen van contextualiserende, culturele en maatschappelijke verbanden, en het verwerken hiervan in een preek. N.B. de toetsing van het preken als voordracht vindt plaats in het kader van de stage (in de zogeheten 'Proefviering')

Eindtermen van de opleiding: 1, 3, 4. Competenties: alle hermeneutische en heuristische competenties worden bevorderd, kennis, vaardigheden, inzicht en attitude. Beroepsmatige voorop staan: voorgaan in ritueel en viering, spiritualiteit en communicatie. daarnaast ook presentie in de wereld en ethiek.:

Docent

Dr. A. Dicou

Literatuur

Sigrid Coenradie, Bert Dicou, Anne Claar Thomasson-Rosingh, *Re-imagining the Bible for Today*, London: SCM 2017

Henk van der Meulen, *Als een leerling leren preken: Preekvoorbereiding stapsgewijs*. Zoetermeer: Boekencentrum, 2016

Paul Oskamp en Rudolf Geel, *Concreet en beeldend preken*. Coutinho, 1999 (2012)

John Riches, *What Is Contextual Bible Study?: A Practical Guide with Group Studies for Advent and Lent*. London: SPCK, 2010.

Jonathan Sacks, *Not in God's Name: Confronting Religious Violence*. London: Hodder and Stoughton Ltd., 2016

Naslagwerk

Marcel Barnard, Gerda van de Haar, red., *De Bijbel cultureel. De Bijbel in de kunsten van de twintigste eeuw*, Zoetermeer: Meinema, 2009

Studiepunten: 6 ECTS

Periode: september – december 2021

Inleveren eindtoets: 24 januari 2022

5.8 Stage

De stage in een remonstrantse (of samenwerkings-) gemeente in het seminariumjaar van het Remonstrants Seminarium heeft een omvang van 14 ECTS, waarvan 2 ECTS aan supervisie wordt besteed. Wie als onderdeel van de VU master spiritual care een stage doet, zal deze in afstemming met het remonstrants seminarium invullen. Daarbij wordt vast vooruitgekeken naar de mogelijke invulling van de tweede stage in het postacademische deel van de opleiding (het seminariumjaar).

De hoogleraar draagt voor de stages de eindverantwoordelijkheid. Wat procedures en beoordeling betreft volgen deze stages het model van de VU.

De stages worden voorbereid in het najaar van 2021. De looptijd is vrij ruim en flexibel (richtlijn tussen vier en acht maanden). In het stageplan wordt de stageperiode vooraf in overleg met de (extern aangetrokken) stagedocent en de werkbegeleider (de predikant van de betreffende gemeente) afgebakend.

Tijdens de stage vindt er een groepssupervisietraject plaats o.l.v. een externe supervisor, waarin studenten reflecteren op de beroepspraktijk. In onderscheid op de stagebegeleiding staat hierin niet het 'wat' van het handelen centraal, maar de *blik* van de student op het wat van het handelen.

Daarmee draagt de supervisie bij aan het vierde aspect van de hermeneutische competentie, namelijk de attitude (zie p. 5): "De student is zich bewust van de wijze waarop zijn/haar persoon een instrument is in de ambts- en professionele uitoefening ... en heeft getoond op het eigen optreden te kunnen reflecteren en dit constructief in te kunnen zetten in een permanent leerproces".

Voor een volledige beschrijving van de stage inclusief een uitgebreide beschrijving van de supervisie, zie stagegids 2020-2021 (versie 19 februari 2021).

5.9 Proponentsscriptie

De proponentsscriptie (10 ECTS) is een proeve van bekwaamheid die wordt afgelegd aan het einde van het seminariumjaar. De academische vereisten zijn gelijk aan die de VU hanteert voor masterscripties. De VU stelt de volgende leerdoelen voor een thesis:

Leerdoelen

Uit de scriptie moet onder meer blijken dat de student in staat is zelfstandig:

- a. verworven kennis en inzicht in een geselecteerd vakgebied te demonstreren;
- b. een vraagstelling voor het onderzoek te formuleren en een opzet voor een scriptieonderzoek te ontwerpen;
- c. bronnen en/of data en/of vakwetenschappelijke literatuur te verzamelen, te bestuderen en te evalueren;

- d. onderzoek uit te voeren overeenkomstig de gangbare methode(n) die voor de gekozen vraagstelling relevant is (zijn);
- e. een individueel leerproces te voltooien door in correct taalgebruik van het verrichte onderzoek verslag te doen op een transparante, methodisch verantwoorde, zorgvuldig beargumenteerde en gedocumenteerde wijze;
- f. kritisch en creatief denkvermogen zichtbaar te maken.

Als onderwijskundige doelen zijn hierin verwerkt: kennis en inzicht (a), toepassen van kennis en inzicht (b, c, d), oordeelsvorming (c, f), communicatie (e, f), leervaardigheden (e, f).

De onderwerpskeuze voor de proponentsscriptie wordt in samenspraak met een stafflid nader bepaald en zal een relatie hebben met de remonstrantse (kerk)geschiedenis of met een voor remonstranten aangelegen hedendaags theologisch thema (bijvoorbeeld tolerantie, vrijheid, geloof en cultuur). De persoonlijke drijfveren van de studenten komen aan bod in de vorm van een reflectie op hun motivatie om zich aan de remonstranten te verbinden, gerelateerd aan het onderwerp van de scriptie.

Een goedgekeurde proponentsscriptie vormt de toegang tot het proponentsexamen, waar curatoren en andere stemgerechtigde aanwezigen de student over de scriptie kunnen bevragen.

Omvang van de scriptie is 12.500 - 17.000 woorden.

Proces voorbereiding, uitvoering en beoordeling proponentsscripties

1. Je kiest een onderwerp voor je scriptie en je neemt contact op met een van de vaste seminariumdocenten, Christa Anbeek of Bert Dicou. Als jouw onderwerp globaal genomen bij die docent past, dan wordt hij of zij je eerste begeleider.
2. De scriptie kent twee mogelijke varianten. Wie niet recent een master spiritual care heeft afgerond, schrijft een scriptie over een vrij te kiezen onderwerp. Wie recent een masterscriptie heeft geschreven binnen het opleidingsdeel spiritual care, kan die scriptie een uitbreiding geven. Ook dan zijn de algemene regels voor het schrijven van een scriptie van toepassing. Het is dan de onderwerpskeuze die dan in het verlengde ligt van het eerdere werk.
3. Volgens de afspraken die het seminarium met de VU heeft gemaakt, stelt de VU in principe een tweede lezer beschikbaar. Een begeleider mag ook van een andere academische instelling afkomstig zijn, maar er bestaan geen afspraken met andere instellingen en we hebben geen budget om expertise elders in te kopen. Het is inhoudelijk mogelijk, maar praktisch gezien niet erg waarschijnlijk dat een docent van een andere instelling bereid zou zijn om als tweede lezer op te treden.
4. Je mag als student een voorstel doen voor een naam van een te benaderen docent.
5. In overleg met de eerste begeleider wordt de naam van een tweede lezer vastgesteld.
6. Het benaderen van de VU-docenten loopt via de wetenschappelijk coördinator en het management van het masteronderwijs.
7. De tweede lezer krijgt van de eerste begeleider een beschrijving van de vereisten voor de proponentsscripties. De vereisten zijn gelijk aan die van de masterscripties, met dien verstande dat de eerste begeleider ook de inbedding en relevantie van het werkstuk voor de Remonstrantse Broederschap meeweegt. Verder wordt uitgegaan van de FRT Thesis Matrix (cf. FRT Thesis Regulations).
8. De tweede lezer vervult t.a.v. de eerste begeleider eenzelfde rol als gebruikelijk is in het masteronderwijs: bij het geven van feedback op de onderzoeksopzet (probleemstelling,

onderzoeksvraag en voorgestelde methodiek; zie FRT Thesis Regulations) en het goedkeuren ervan, en bij de eindbeoordeling.

9. Tweede lezers worden uitgenodigd voor de proponentsexamens, maar zijn niet verplicht deze bij te wonen.

6. Lintmodule Seminariumbijeenkomsten

Doelstelling

De bijeenkomsten zijn bedoeld als vormende activiteit die bijdraagt aan het zich professioneel en persoonlijk thuis voelen van de theologiestudent binnen de Remonstrantse Broederschap als kerkgenootschap, met het oog op de eigen toekomstige beroepspraktijk.

- Bevorderen onderlinge bekendheid en vertrouwdheid
- Motivatie voor de studie hoog houden
- Bijdragen aan studievoortgang en studietempo
- Zicht op inhoud predikantschap
- Aandacht voor vormende vragen m.b.t. het ambt
- Spirituele vorming

Vorm

In enkele blokken staan seminariumbijeenkomsten gepland, met de frequentie van maandelijkse bijeenkomsten op vrijdagmiddag, met een afsluitende gezamenlijke maaltijd. De bijeenkomsten maken deel uit van het studieprogramma van de tweejarige master- en postmaster route. Aanwezigheid bij de in het rooster geplande bijeenkomsten wordt door de seminariumstaf bijgehouden. De inhoud van de bijeenkomsten wordt doorgaans door de staf bepaald en geleid, maar er kunnen ook bijeenkomsten worden ingevuld door studenten of gastsprekers.

In het rooster staan de data van de bijeenkomsten. Er zijn ook enkele seminariumactiviteiten die op andere dagen plaatsvinden, zoals het bijwonen van een proponentsexamen of proefviering van medestudenten.

In een jaar kunnen aan bod komen:

- Persoonlijke en gezamenlijke reflectie op geloofsthema's
- Spiritueel bericht
- Verdieping in actuele en voor de Remonstranten relevante theologische en/of kerkelijke onderwerpen
- Liturgische oefeningen. Preekoefeningen, gebeden, uitvoeren van rituelen, etc.
- Kennismaking met structuur en activiteiten van de Remonstranten als landelijke kerk, deelname aan de Algemene Vergadering in juni met voorbereidende bespreking aan de hand van de handelingen. Organisatie lokaal.
- Remonstranten en Oecumene
- Bezoek aan remonstrantse kerkdiensten buiten de eigen gemeente, waaronder een met viering van het avondmaal, een bijzondere dienst (bijv. uitvaart) en een naar keuze; en daar volgens een op te geven format een reflectieverslag over schrijven. Zo mogelijk gezamenlijk. - (Eerdere) beroepspraktijk van student in relatie tot remonstrants predikantschap –
- Een langere gezamenlijke activiteit, bijv. iets cultureels en samen eten
- Zo mogelijk een langere excursie, een studie/vormingsweekend en/of studiereis of gezamenlijk deelnemen aan een Summer School.

Berekening studiepunten

Het geheel van de deelname aan de seminarium activiteiten en het uitvoeren van de aangegeven taken staat voor 6 ECTS die in de loop van de studietijd worden opgebouwd. Aanwezigheid bij de seminariumbijeenkomsten wordt bijgehouden. De studiepunten worden niet in detail geregistreerd, maar om een indruk te geven van de omvang van 6 ECTS, tonen we hier een globaal overzicht. Daaruit blijkt dat de benodigde studiepunten bij een studieduur van 2 jaar of meer met een geregelde deelname goed zijn te behalen. Bij een studieduur van 1 jaar is dat met een extra intensieve inzet ook te doen. Het seminarium zet zich in voor een voldoende gevarieerd en rijk aanbod aan mogelijkheden om aan de doelen tegemoet te komen.

- Bijwonen seminarium-middagen 0,15 ECTS - idem, met leeswerk of reflectieopdracht 0,25 ECTS
- Veldonderzoek en verwerking (bijv. tempeltest) 0,25 ECTS
- Bijwonen nascholingsbijeenkomst, al naar gelang 0,15/0,25 ECTS - idem, gevolgd door verslag (1200 woorden) 0,30 ECTS – idem, verslag en presentatie 0,40 ECTS
- Bijwonen Algemene Vergadering 0,20 ECTS - idem, met verslag 0,30 ECTS
- Bijwonen Beraadslagdag 0,25 ECTS - idem, met verslag 0,35 ECTS
- Deelname aan (eventuele) buitenlandse studiereis 1,00 ECTS
- Overige activiteiten in overleg

Studenten houden een portfolio bij waarin zij reflectieverslagen bijhouden van de seminariumbijeenkomsten en andere activiteiten waaraan deelgenomen is in het kader van deze lintmodule. Wanneer het aantal ECTS behaald is levert de student het portfolio in en volgt er een eindgesprek met een van de docenten.

7. Proponentsexamen

Proces tussen scriptie en proponentsexamen

Het proponentsexamen markeert de afronding van de academische studie aan het seminarium en de verwelcoming van de kandidaat in de beroepsgroep van remonstrants predikanten en geestelijk verzorgers. Het is kerkordelijk gezien een uitgebreide vergadering van het College van Curatoren waarvoor alle remonstrantse gemeentes worden uitgenodigd. De uitnodiging moet ruim een maand voor het proponentsexamen worden verstuurd met een van de maandelijkse postzendingen vanuit het Landelijk Bureau.

Daarom zit er normaal gesproken ruim twee maanden tussen een goed beoordeelde scriptie, het versturen van de uitnodiging en het proponentsexamen zelf.

Na afronding en beoordeling van de scriptie levert de student een samenvatting aan voor het proponentsexamen. De student bereidt samen met de betrokken docent(en) de viering voor die onderdeel uitmaakt van het proponentsexamen. Er wordt gekeken of aan alle verplichtingen is voldaan, zoals het overleggen van kopieën van het academische masterdiploma en betaling van de studiebijdragen.

Praktijk van voorgaande jaren is dat er meestal twee studenten samen op een zaterdag in een van de remonstrantse kerken proponentsexamen deden. Ervaring met proponentsexamens van een of drie kandidaten is er ook. Het seminarium heeft als voorkeur een aantal van twee, maar is flexibel. Vanwege wisselingen in de corona-maatregelen is minder goed te overzien wat dit voor de planning van de proponentsexamens zal betekenen.

Goedgekeurde proponentscripties worden gepubliceerd op de website van het Arminius Instituut, uiterlijk op de dag dat de uitnodigingen voor het proponentsexamen worden verzonden.

Proponentsexamen

De seminariumopleiding wordt afgerond met het proponentsexamen. Dat vindt plaats in 'de uitgebreide Curatorenvergadering', waarin, ingevolge de Kerkorde, stemgerechtigd zijn: (a) de leden van het College van Curatoren en (b) de afgevaardigden van de gemeenten. Verder maken van die vergadering deel uit, met een raadgevende stem, de aanwezige predikanten (dienstdoend en emeriti), oud-curatoren en leden van de Commissie tot de Zaken (het dagelijks bestuur van de Broederschap).

In het proponentsexamen zijn verschillende zaken gecombineerd – het heeft een academisch en een kerkelijk aspect. Enerzijds vormt het de afronding van de studie aan het Seminarium, de finale test of alle vakken die daartoe behoren naar behoren zijn bestudeerd. Anderzijds vormt het de toegang tot 'het ambt van proponent of predikant' binnen de Broederschap.

Het is de laatste toets die hoogleraar en curatoren afnemen (een 'eindgesprek'). Naar de Broederschap toe functioneert het als een presentatie en een toelatingsgesprek. Daarbij spelen, naast een indruk van het wetenschappelijk en theologisch gehalte, vooral ook aspecten als 'communicatief vermogen' en 'een adequate attitude om in het predikantswerk te functioneren'. Om te beginnen wordt de kandidaat gevraagd zichzelf kort voor te stellen en het onderwerp van zijn of haar proponentsscriptie kort te introduceren (ca. 7 minuten). Na deze introductie volgt een gesprek over de scriptie, waarbij eerst de leden van het Curatorium in de gelegenheid worden gesteld vragen te formuleren. Ook is er ruimte voor enkele vragen van deelnemers aan de vergadering. Per kandidaat is hiervoor ongeveer een half uur.

Ter voorbereiding is door de kandidaat een korte samenvatting gemaakt, die evenals de scriptie te vinden is op de website van het Arminius Instituut.

Bij het publieke deel van het proponentsexamen zijn familieleden, kennissen en medestudenten van harte welkom. Ook de betrokken stagebegeleiders en vertegenwoordigers van andere kerkgenootschappen kunnen tot de gasten behoren. Voor het besloten deel van de vergadering, na de presentaties, vragen en antwoorden, wordt de groep tijdelijk gesplitst. Degenen die deel uitmaken van de officiële 'uitgebreide curatorenvergadering', vormen zich tijdens deze nabespreking een oordeel over het afgelegde examen, waarbij de voorzitter de stemgerechtigden vraagt zich (middels handopsteking of anders) uit te spreken.

Is het examen met goed gevolg afgelegd, dan volgt in de plenaire bijeenkomst de bekendmaking van de uitslag en een korte plechtigheid (viering), waarin de kandidaat bevestigd wordt in het ambt van proponent van de Remonstrantse Broederschap. Deze bekendmaking en die plechtigheid zijn openbare aangelegenheden: een wijdere kring van familieleden, bekenden, belangstellenden is welkom.

8. Extracurriculair vak: religieus humanisme (optioneel)

Religieus Humanisme: de spelende mens

Inhoud

Religieus humanisme reflecteert op fundamentele vragen over mens-zijn in relatie tot de wereld waarvan wij deel uitmaken in al haar schoonheid, kwetsbaarheid, weerbarstigheid en mogelijkheden voor transformatie. Nadenken over het religieuze vertrekt in deze traditie vanuit menselijke ervaringen en heeft betrekking op expliciete waardenoriëntaties van waaruit mensen vorm geven aan compassievol leven en samenleven. Hoe kan dit optimaal vorm gegeven worden, in het licht van de onontkoombaarheid van falen en lijden? Hoe kunnen mensen zo leven dat ook andere levensvormen tot bloei kunnen komen? De cursus neemt kwetsbaarheid en feilbaarheid als uitgangspunt in het verkennen van de hoop dat opnieuw beginnen steeds weer mogelijk is. We onderzoeken de mogelijkheden die verbeelden en spelen in dit opzicht bieden. We verkennen theoretische benaderingen van verbeelden en spelen in relatie tot levensbeschouwelijk zoeken en religies. Grondleggende denkers die behandeld worden zijn de humanistische filosofen John Dewey en Hannah Arendt.

Doel vak/leerdoelen

- 1) De student kan academisch reflecteren op religieus humanisme als levensbeschouwelijke traditie waarin verbeelden en spelen centraal staan
- 2) De student kan inzichtelijk maken hoe religieus humanisme menselijk leven begrijpt in relatie tot andere bestaansvormen
- 3) De student verwerft de vaardigheid om existentiële vragen rond kwetsbaarheid en ontregeling in het eigen leven te herkennen, tot uitdrukking te brengen en daarover in gesprek te gaan.
- 4) De student kan met concrete voorbeelden uit de actualiteit laten zien hoe het nadenken over de spelende mens maatschappelijke en ecologische implicaties heeft.

Werkvormen:

- werkcolleges afgewisseld met samenwerken in groepen (12 x 3 uur)
- bestuderen literatuur (500 pp.) & schrijven paper (100 uur)
- voorbereidende opdrachten (24 uur)
- reflectie op een één-op-één gesprek over kwetsbaarheid, feilbaarheid en opnieuw beginnen, met verwerking van literatuur (8 uur)

Toetsvorm

- Paper gestructureerd volgens de doelstellingen 1,2 en 4 van dit college, waarin de student zowel de collegestof als de literatuur verwerkt (90% van het eindcijfer);
- Reflectieverslag van een één-op-één gesprek over kwetsbaarheid, feilbaarheid en opnieuw beginnen, met verwerking van literatuur (10% van het eindcijfer).

Docenten

Prof.dr. Hans Alma (coördinator, h.a.alma@vu.nl) en Prof.dr. Christa Anbeek

Literatuur

Zie studiehandleiding VU voor deze cursus.

Studiepunten: 6 ECTS

Periode: november - december 2021

Colleges: maandag en woensdag 13.30-17.00

1, 3, 8, 10, 15, 17, 22, 24, 29 november, 1, 6 en 8 december 2021.

9. Voorwaarden en kosten

Het College van Curatoren beslist over de toelating van de studenten. In een apart document is de actuele regeling studiebijdrage te vinden. Per kwartaal wordt een studiebijdrage geïnd van de ingeschreven studenten. Wie elders al collegegeld verschuldigd is, is gedurende deze periode vrijgesteld van betaling. De hoogte van de studiebijdrage en de precieze voorwaarden kunnen worden opgevraagd bij het seminarium.

Met studenten worden de afspraken over te volgen studiedelen jaarlijks vastgelegd in een opleidingsovereenkomst voor het aankomende studiejaar. Eventuele vrijstellingen of beschrijvingen en vereisten van een vervangende opdracht worden vastgelegd door de betreffende docent (eventueel na bespreking in de staf) en opgeslagen in het digitale dossier van de student.

Voor de mogelijkheid om modules te volgen als aanschuifonderwijs (contractonderwijs), is de informatie te vinden op www.arminiusinstituut.nl.

*Voor vragen en contact: Elza Kuyk, e.kuijk@vu.nl
wetenschappelijk coördinator, aanwezig donderdag en vrijdag*